

<http://novilist-dev.neomedia.hr/index.php/layout/set/print/Kultura/Izlozbe/Otkad-je-svijeta-i-vijeka-otad-je-i-fejka-Muzej-policije-otvara-izlozbu-krivotvorenih-umjetnina>

Otkad je svijeta i vijeka, otad je i fejka: Muzej policije otvara izložbu - krivotvorenih umjetnina

Ljepota lažnog sjaja

26. rujna 2016 07:01

Napisao: Sandra Sabovljević

Riječ je o 53 slike i četiri skulpture – falsifikatima s potpisima Ede Murtića, Mersada Berbera, Vladimira Kirina, Vaska Lipovca, Ljube Ivančića, Đure Pulitike, Zlatka Price, Ivana Generalića, Dušana Džamonje, Vojina Bakića... pa čak i Salvadora Dalija – eksponatima koji će činiti postav izložbe otvoren za građanstvo od 27. rujna do 23. listopada

Mjesto je jednostavno odredilo način razgledanja izložbe. Uz identifikaciju, evidenciju dolaska, provjeru i provođenje ušli smo u izložbeni prostor Muzeja policije Ministarstva unutrašnjih poslova gdje su se ovih dana obavljali posljednji radovi u postavljanja izložbe »Ljepota lažnog sjaja«. Pod osiguranjem primjerenom razgledavanju milijunski vrijednih remek-djela, pogledali smo šezdesetak krivotvorina, radova domaćih slikara i skulptora. Riječ je o 53 slike i četiri skulpture – falsifikatima s potpisima Ede Murtića, Mersada Berbera, Vladimira Kirina, Vaska Lipovca, Ljube Ivančića, Đure Pulitike, Zlatka Price, Ivana Generalića, Dušana Džamonje, Vojina Bakića... pa čak i Salvadora Dalija – eksponatima koji će činiti postav izložbe otvoren za građanstvo od 27. rujna do 23. listopada.

I dakako, da ne bismo otjerali sve potencijalne posjetitelje ovakvim uvodom, valja napomenuti da će posjetitelji u Muzej policije u Savskoj ulici ulaziti kao i u svaki drugi muzej. Bez provjere i evidencije. Novinari su »poseban tretman« imali jer su se kretali labirintom policijske zgrade.

Od diletanata do eksperata

– Nije nam cilj diviti se krivotvorinama. Ne želimo afirmirati prevaru. Cilj nam je osvijestiti posjetitelje da budu oprezni kada ulažu novac u skupocjene umjetnine jer crno tržište naprosto cvjeta, upozorava voditelj Muzeja policije Željko Jamičić na beskrupulozne prevarante koji vrebaju na neuke i naivne kupce. Izložba je edukativne prirode, želimo potencijalnim kupcima, dodaje, ukazati na suvremene metode vještačenja sumnjivih umjetničkih djela.

– U svijetu krivotvoritelja širok je kvalitativni raspon od diletanata do eksperata. Najčešći vid krivotvorenja je kineska štampa – slika se skenira i strojno isprinta. Rezultat su vrlo vjerne kopije koje se potom lijepe na platna fingirajući, recimo, ulja na platnu što se nestručnom oku čini sasvim originalno. Tek »pristupačna« cijena kupca navede na razmišljanje da tu ipak nešto ne štima, pojašnjava nam Jamičić pokazujući nam »odlijepljeno ulje na platnu« Izvora

Oreba »Lipo Jutro sviće«. Ne, nije riječ o pravopisnoj grešci autorice ovih redaka – krivotvoritelj kako ni za detalje slike, nije odviše mario ni za ortografiju.

Međutim, ima i krivotvorina koje je teže otkriti: autori su im vrhunski slikari i stručnjaci lažiranja što znatno pojačava promet na crnom tržištu gdje brojni falsifikati promiču raznim ekspertnim prosudbama.

– Danas se, tvrde ugledni stručnjaci, može napraviti slika »stara dvjesta godina«. Napravi se takva boja koja će zajedno s platnom za mjesec dana »ostarjeti« dvjesto godina i nijedan skener, aparat ni stručnjak neće moći ustanoviti da je riječ o krivotvorini, uvodi nas Jamičić u ljepote ovoga poroka.



– O potpunoj je krivotvorini riječ, ističe on, kada krivotvoritelj izradi posve novo djelo nastojeći oponašati umjetnikov stil ili stil epohe, dajući pritom slici izgled starine umjetno proizvedenom korozijom, patinom, crvotočinom i sličnim postupcima u svrhu obmanjivanja kupaca, upućuje nas Jamičić koji je na ideju da izloži lažnjake došao čitajući o izložbi talijanske policije koja je negdje početkom 2000-ih organizirala putujuću izložbu krivotvorina koja je doživjela veliku posjećenost.

Krivotvorine nisu novovjeka pojava – otkad je svijeta i vijeka, otad je i fejka. Krivotvorina umjetnina stara je koliko i umjetnost, potječe još od antičkoga doba, a procvat je doživjela u doba Rimskog Carstva kada je potražnja za grčkim umjetninama bila velika. Te su replike nastale iz divljenja prema ljepoti antičke skulpture i ne mogu se smatrati klasičnim krivotvorinama, no zavarale su mnoge stručnjake koji su mislili da je riječ o grčkim izvornicima.

Široka paleta krivotvoriteljstva

Srednji vijek nije poznavao tu praksu, ona se pojavljuje opet u doba renesanse porastom interesa za antičke starine. Radile su se tada također replike, a ne klasični lažnjaci, poznato je da je i veliki Michelangelo radio kipove u »maniera antica«.

I sam Apoksiomen, velebni kip ustoličen u malološinjskom muzeju, u čiju umjetničku vrijednost nitko ne sumnja, kopija je helenističkog izvornika iz 4. stoljeća prije Krista, a procjenjuje se da je izrađen u 2. ili 1 stoljeću prije Krista, u doba razgranate trgovine grčkim antikvitetima i njihovim kopijama.



Dakle, ima kopija i kopija, baš kao što ima falsifiaktora i falisfikatora. Ono što ćemo vidjeti izloženo pod naslovom »Ljepota lažnoga sjaja« primjerci su široke paleta krivotvoriteljstva. Primjerice, falsifikator umjetničke slike Vaska Lipovca »Muškarac u crnom« iznimno je loše poznao njegov opus pa uradak odstupa od originala i po slikarskoj tehnici i po fizionomiji likova i kolorizmu... Ranko Lipovac, nositelj autorskih prava svoga oca, uglednog slikara, kipara i grafičara, pregledao je sliku u ožujku 2012. u Odjelu organiziranog kriminaliteta PU zagrebačke i utvrdio da se radi o krivotvorini pa je na poleđini slike i olovkom napisao da to nije slika njegova oca.

Na isti se način od falsifikata ogradio i sin Dušana Džamonje čiju ćemo krivotvorinu skulptura od crnoga granita sastavljenih od elemenata poznatih kao »kifle« također vidjeti u Muzeju policije. Izložena skulptura odlične je izvedbe, no od izvornika se razlikuje po dimenzijama i načinu slaganja »kifli«, obradi površine, po ljepilu, nedostatku kamenoga žiga – autorove signature.

Zanimljiva je i priča vezana uz falsifikat Bućanova ulja na platnu »Žar ptica«. Naime, krivotvoritelj je imao originalnu podlogu, rad samog Borisa Bućana iz ciklusa »Trava«, pa je zelenoj podlozi odlučio dodati pticu po uzoru na autorov ciklus »Žar ptica«. Nastao je svojevrsni nezgrapni hibrid koji je uočila slikarova žena u jednoj prodajnoj galeriji i opovrgnula muževljevo autorstvo.

Mrtva trka

Kada su suvremene tehnike otkrivanja krivotvorina u pitanju, važno je navesti i primjer lažne slike Ferde Kovačevića »Vrbe na Savi«. Budući da slikarski rukopis i postupak nisu odgovarali Kovačevićevom radu, fizikalnom analizom (XRF) pokazalo se da je pri slikanju spornog ulja na platnu korištena mješavina titan-cink bijele boje koja nije postojala u vrijeme nastanka djela (1916), a snimanjem UV fluorescencijom utvrđena je i različitost u zoni potpisa.



Može se stoga proglasiti mrtvu trku između falsifikatora i likovnih forenzičara. Koliko god napreduju tehnike krivotvornja, toliko se osuvremenjuju i metode njihovog otkrivanja, no takva su vještačenja zbog svoje cijene često nedostupna. Iz tog je razloga izostala potvrda da je izložena krivotvorina djela Salvadora Dalija zaista krivotvorina. Rad je oduzet na hrvatsko-slovenskoj granici jer »vlasnici« nisu imali odgovarajući dokument za izvoz umjetnine iz Hrvatske. Od vodiča doznajemo da reljefnu sliku oduzetu na granici kod Buja nitko nije naknadno tražio.

– Nakon što smo dobili sliku kontaktirao sam Muzej Salvadora Dalija u Španjolskoj i poslao im fotografije sporne slike kako bismo dobili mišljenje. Odgovorili su da na temelju fotografija ne obavljaju vještačenje i da bi im trebalo poslati rad. Slika se, također nigdje ne potražuje na stranicama Interpola, pa nije nije ukradena.

Kako bilo, nemamo još uvijek službenu potvrdu vještaka i dokumentaciju da je riječ o krivotvorini – objašnjava Jamičić i nada da će se uskoro namaknuti sredstva za vještačenje. A dotada postoji mogućnost, mala, ali postoji, da smo pod egidom »Ljepota lažnoga sjaja«, među krivotvorinama gledati pravog pravcatog Dalija.